

Constant de Horion

Auteur(s) : Rabearivelo, Jean-Joseph

Les folios

En passant la souris sur une vignette, le titre de l'image apparaît.

1 Fichier(s)

Citer cette page

Rabearivelo, Jean-Joseph, Constant de Horion, 1932-06-01

Claire Riffard, équipe francophone, Institut des textes et manuscrits modernes (CNRS-ENS) ; projet EMAN (Thalim, CNRS-ENS-Sorbonne nouvelle)

Consulté le 09/08/2025 sur la plate-forme EMAN :

<https://eman-archives.org/francophone/items/show/1706>

Description & analyse

Description
Suivi d'une traduction de Constant de Horion par JJ Rabearivelo, "hariva mena"

Éditeur(s) de la fiche

- Jar Luce, Xavier (13-07-2015)
- Resztak, Karolina

Informations générales

Langue
Malgache

Cote

- NUM ETU REV FB Constant
- RV.FBCS

Nature du document
Revue

Support
Photocopie

Localisation du document
BNF (CR)

Présentation

Date [1932-06-01](#)

Genre Essai

Mentions légales Fiche : équipe Manuscrits francophones, ITEM (CNRS-ENS) ; projet EMAN (Thalim, CNRS-ENS-Sorbonne nouvelle). Licence Creative Commons Attribution - Partage à l'Identique 3.0 (CC BY-SA 3.0 FR)

Éditeur de la fiche Claire Riffard, équipe francophone, Institut des textes et manuscrits modernes (CNRS-ENS) ; projet EMAN (Thalim, CNRS-ENS-Sorbonne nouvelle)

Information sur la revue

Titre de la publication Revue Ny Fandrosoam-baovao

Notice créée par [Richard Walter](#) Notice créée le 16/12/2014 Dernière modification le 01/09/2022

01/06/32

NY FANTHOMAGA RAOVAC

Pojin' ny Literadore

Hikay ny vify

CONSTANT DE HORION

Asebon' i J. J. Rabearivelo

Raha atao indray mitazana ny lanteram-pirenenia, dia izao no hita : misy fanavaozaan amin' ny asa-saina tsy ankanavaka rehefa tsinjo ny olona vitsivitsy fa variana loatra amin' ny fahazarana ny maro, ka tsy mitady zava-baoaoa intsony, nefa efa manomomboka ho ritra, ary efa madiva ho volan-kankafotra ny re-rehetra.

Ny magagaga anefia dia ity : miverrina manovo amin' ny loharano nipo-rana ny impanavao ny tonta ireny. Dia toy izany, fahiny, tamin' ny andron'ny Pleiadez-ndRonsard, tanyFrantsa. Toy izany koa, tony Italia, fony fah-Renaissance. Ary tsy nisy hafa tamin' izany, tony Espaina, tamin-dry Gon-gora. Hatraiza hatraiza, tsy ary ho voalaza.

- Ny Belza, izay iarahamahalala fa firenene hitika kely any Eraopa, ary manana fiteny roa - dia ny frantsay sy ny flamé - ny Belza no isan' ny manafana fo indindra amin' ny fotoana fanavaozaana.

Nanam-isolontena ngezelahy izy, tamin' ny faramparan' ny siekla teo, - dia tamin' ny nahaterahan' ny symbolisme frantsay, izay nizcakaza hamelbelona ny Poezia disaka avy teo amin' ny Parnasse ny Romantisme.., izay « efa lany afo sy tapi-porohana », hoy ny mpandinika maro.

Nanana an-dry Verhaeren mbamindry Maeterlinck izy; nanana an-dry Van Leberghe mbamindry Elskamp koa, izay vao maty tato ho ato, ary mbola horesahintsika eto indray andro.

Tsv holzaaintsika anio izay rehetra fantatsika momba izany - satra tsy ho ampy mihitsy ny toerana ! Izay zatovo Belza manohy ny asan' ireny olonanga zokiny ireny, no indeha hambarat velvety. Isan' ireny, ary iray amin' ireo havanana sy « manao azy » indindra-toaan-dry Georges Linze, P.-L. Flouquet, Pierre Bourgeois sy ny hata-ity Constant de Horion ity.

Mitovitoxa taona izahay, satria teraka tao Ixelles-Bruxelles tamin' ny 25 janvier 1901 izy. Mpitsara (no andram-baventy, 'boy isika) no raharabany ; ary solontenan'ny Mpanjakany izy, no amin' ny Fitsarana ao Liège, amin' izao fotoana izao.

Boky maro no efa navoakany.

Ilay aina taloha - dia ilay aina notovozao tao amin' ny loharano nipo-ran' izao tonolo izao - no tsapa : miliaria ao atanay tononkirany : tsv mba manompo rima aman-pingadona azy, fa mandika ny feon' ny fanahiny amin' ny fahadivoy tanteraka fotsiny.

Inoanay, fa efa mifankahita tuo Paris (tao amin' ny Pensee latine) izahay sy Constant de Horion ; na too Saint-Raphael (tao amin' ny Tablettes)...Tao min' ny Anthologie, - fikambanan' olona mikarokatsy ankijanana izay fomba hiverenay ny flandrianay ny fahahy sy izay handaozany ny redidely mirindra - tao indray no tafahaona toto.

Tao po nahazoanay an'ilay tononkirany iray atao hoe : *Hariva mena*. Mbola tsy navoakany na taiza na taiza ity, ary nomenay soratana ho anay. Hazo iray manaprofona ny alao, arysinganteny misolo ny maro ; dia dia ao avokati Constant de Horion manontolo, sy ney fahafetam-panavaozaany.

Nadikawey ara-bakiteny ny anaran' io tononkirka io. Andro mahatsara va-hingy no tena marina amin' ny tenintsi, ka araho arako izany raha tia-nao ny hampitaha azy amin' ny hariva aty amintsika.

Ether Revueosios -- Tantara misery -- N° 4

Elizabeth Ramelirivo mahamtra

Farany, misy andalany iray namaly ny fanqantanay hoe : « Nahaona no mena avokoa izay rehetra tsinjo amin' ny hariva mena ity ? » Hoy izy : « Angambava ny hatezera ny sy ny lolompo tranaingy, ary ny halavolasy heloka misifina efa voestelin' ny taray hatramin' ny fahagola, no indray mifotroska miverina eto amin' ny hariva ity ?

Ohatrohatra aman-lombana tsy hita afa-isy o anatin' ny Baiboly sy ny Boky masin' ny fivavahana samy hafala. Toy izany koa, tony Italia, fony fah-Renaissance. Ary tsy nisy hafa tamin' izany, tony Espaina, tamin-dry Gon-gora. Hatraiza hatraiza, tsy ary ho voalaza.

- Tsy hametra miafaha izay hatao nav intsony izahay : « fikasana ho an'ny olombelona... »

Hariva mena

Hono, ho 'aho ! Nahaona no mena avokoa izay rehetra tsinjo amin' ny hariva mena ity ?

Mameletra lamba jaky ny lanitra, nefo toa trano tomboka, ary ao anaty valonany, ery amin' ny tansdrin' ny andrefana, dia io, hitako mandostrata - hoatra ny isan' alina. amin' ny fotoana abavitan' ny andro ny diany tsy mivoa, - ilay johary izay mando ny kaontinantrantsika ; manohy batrany ny lalaony andavanandro izy, dia lalo feno bazavana sy aina.

Ery antampon' ny roka natobin' ny tansdra - endrey ny berimpony na dia valaka aza nynofy ! endrey ny sabaretany na dia nikoy aza ny herin-tsaina ! -

indreo, miboka hariva, hoatry ny any amin' ny volkoana lariva,

sakeli-dranano mamaritra misy rano misintona

toa lamabyl midraiko, ary misifavy tsy cn-kiao, dia riandrano afo, ery amin' ny tehezan-tany maraotra.

Nitsambikina tao anaty kodilarana afo ny reniran Meuse :

mboho mena ny valamparihiny, ary misy jaky en-akainy.

Ano anaty alona mabery, indrelo misy samboley milibana, ary ny lay mavomenany dia mafedra tara-bolamena vony.

Marina ve fa mba hanamena ny onja toy izao, dia nolaingosana avokoa ny tonina rehetra tetra an-tany ?

Hono, ho 'aho ! Nahaona no mena avokoa izay rehetra tsinjo amin' ny hariva mena ity ?

Constant de HORION.
(nadikan' i J.-J. RABEARIVELO)

FEON-TSODINA

...Dia lasa nanaraka ny mpanahitanya ary ankoatry ny tendrombohitra andrefana ary ny fahazavana, ary ny aizina, ao anatin' ny fisalobona - maintiny, izay natahotahotra ny tonolo andro, ka nitsitrtsitry sy niery tany ankatalakana sy tany anaty lavaka aman-johy, ary tany am-pasana, tenu « lapany » , iny hilamihasahy mihasahy ihany, kamana-rona tsikelyli ny lohasaha ny sy ny ha-voava ivava, dia mananika ny tendrombohitra, ka tsy mijanona raba tsy maha-kotra tanteraka ity fone-nam-pivahiny.

Tonga ny alina, ilay czamakavavin' ny aizina ». Ny voaloahan' aza atsiony, dia ny miantso ny fanginasa hanjaka he-trizaha hitraiza, kta tsy ny feo re ikehany tao Vohitravive afa-isy ny an' ny fandramo any ho any, sy folokon' tsika noena any an' effira.

Efa namono afo avokoa ny tao an-tanana ; efa tapitra miasokoa amin' ny fitozimason-palansantsara avokoa ny Si-hanaka iray vohitra. Trano zozoro kely bozeizeta, efa miltadetsaka be ihany ary antisitsi atamanana ary sisy tsy ni-rindrim-baravarana ; jiro vorodamiba mitsilopilopy tsifin' ny rivotsy avy amin' ny elakelakin' py zoroto no io mirehitra ee amboaby togotakote bangu-banga, ka mba manome hazavana tsizirizariv ilay trano mamandalao toy ny any am-pasana.

Eo an-tokonan' ilay varavarana, indreto voyavoy iray hatsatra, maha, misabin-gorodambina, mandefia ny masony la-lipis bifindrafrandra amin' ny kintana mifendrapendramana eny amin' ny habakabaka mainty mangan' ny ririnina. Eo aksaikiny io : zazakely, be volondoha, miankanjo sarifianclina feno tampitampi-pa, tokony ha efatra na dimy eo ny taoanony : Raholiniriana, ilay vavito-ka ny mpanoefo tayo am'ny ny Reni-vohitra, io, dia ilay tovoyavoy nikoizeana na tamin' ny tarehy aman-bika, na tamin' ny fomba fihango, enin-taona la-sa izay. Tojo izay vintana lakalaka anefi izv, ka naanay hanambadivoy tovola by iraq amin' ireo « amboabdya mitavy bodi-janak' ondry » - misy maromaro aty amin' ny Renivohitra. - Mpissa amin' ny fikambanan-barotra mpividy sv mpivitaro vokatry na tany ilay ne-keny, arv any Antsiranaka no anjara-toeran, koa vao vita irav volana ny fana-nambadiany, dia nadao ny akany na-hofozana, ilay larivo mahamanimanina ny sarak'az, Raholiniriana rehetra na-monto ny mosarany tamin' ny ranomaso-ny leo am-panovaom-belomeo ny kavy sv reniny sv nv havana aman-tsakaiza tonga maro nanatitra teny Soarano.

Na taona iray sy roa voaloahany, dia nisosa toy ny lokana tsara fivoy ery ar-am-povoan ny farihy tsy ny fainain' ireo mpividy vao ; dia notovanan' ny fahaterahan' ny Vololonala ny fifaliany, koa na lasan' embona eo am-pitazanana mian-drafona atsimo aza Raholy, nionona ny fony nony mitopy amin' ity vohitaham-bory mivelatra eo an-jardianan, ny hanatorany ny masony ...

Ny fihatsarabelantsy anefia toy ny fahatsona amin' ny kavim-barahina, ka tsv avelan' ny andro sy nv alina tsy hi-yavosaka.

Niseho niandalana ny toetra ratsin-dralairisoa, fa izany no anaran' ilay tovola - sady niampy indray aza, fa sady nasondroty na Vazaha niasany karamany, no be rahateo ny kaomisoa-rona, nioho no ny habetsahanan' ny vohitaham-bory mivelatra, koa voataonan' ny sakaza ratty histotry sv hiloka Ralav, ary dia tsv lahota tsv henatra intsony ny fitondrante maloto.

Tafiditra tao am'ny ilay tokentrano-hanya ny antambro, ary indrisy, fa-isy nivs hevitra nahazoana handroaka azy intsony.

Efa-laona taly aotiana : tafahoatra betsaka nobo ny azony ny lanin'-dRalay, ka voatery hikasaki ny volan'-ilay Fikambanan-barotra niasany izy. Hitam' ilay lehibeny izany, ka dia norolahiny izy, fa tsy tiany hatao an-tranomaizina noho ny mba efa soa vitany.

Hiava tao Ralay, hoy ny manodidina !

Faniran' ilay vavitonaka nanaraka ny ariahateo koa izany, nefo ny efa eny amin' ny fihazakahana hidina amin' tao anatrehan ity fahana malemy noho-siheseny izy -

Mameletra tao amin' ny foko manontolo aho, ry malala, hoy kosa ny

dreniny, ny body aty amin-tita indrayan-gaha i dada !

« Azo, anam-baite, hoy Raholy, sady misibefito ny loham-tenany tsy. Angambibe ho ave ihany tsy school avy any amin' ny Lehany. Dia ento salina na-ralain-dranaivo no manaraka, may !

Andela sloha history, ry Nala male-lako, andra manavesy indray ny zanaka. Hiandy an' i dada malaiola eto koa sho ka! hoy ikalakely sady midongidony ge- amin-dreniny izy.

Tafalatsaka telina tao am-pon-Raholy toy ny lefosa maranitra ilay hoe « malatado » - nivotsika ny vavan'ity bodo kely-mbola tia ilay ray « nanary » no-ho ny hadelany !

Injay any ho any feon-tsodina male-fadaka, mipararetra, arahin' olona. Ny tononika tafapaka tao an-tsodin-ay ilay tovovay :

« Mangina, mangina ho aho, « Ray vorona ato an' ala ! »
« Iahzo lahzy ka tsy hangina, « Ikaky sy neny intsony ve no aty

« E, roy o ! »

Feno loatra ny kaopy mangidy nogohn' ilay vavitonan' ny mpanoefo, ka nitobona nanjary ranomaso narahim-pogogogo-gogo : « Hängina aiza tokoa moa ity voronkey saraka ny akanyin, hoy ny feny, mitsitampitampy ! ... ; Hataoka ahoca ny fangina ato anatin' iao : fismaboaravoar'an' ja mahery.

Hangina ve ity tsy eo aksaikin' i Kaky sy Neny. »

Adray, ry lanitra, adray, ry tany : sahy hijery izao ve hianareo ! ... Notam-penay ilay tovovay ny masony, dia nankinimy tamin' ny tolana ny lohany, ka nigogogogo toy ny zazakely izy !

Mangina Neny havana ô i hoy i Na-la kely sady namaha ny tanan-dreni-ny tsy hanampiha ny masony izy. Mangina fa efa ho ay izay i dada !

Dia nangina niandalandana ilay feon-tsodina, tsy re intsony ilay ara-bava, resin-lopamido i Vololonala ; Raholy irery sisy toa mitady fiononana eny amin' ny kijantana alin-kisa nifa toa kavivana foana no ambaran' ireny !

Folo taona aty aoriana : tafakatra te-to amin' ny Renivohitra ry Raholy telo mianaka. Tsy ilay Raholy nijalijaly intsony afeha, fa Raholy feno fia-danana, ary tsy ilay Ralay addala intsony, fa Rahaly hendry « afaka hadalan », ka mijora amin' ny fahamarina ny fiharinay rariny rehetra. ary tsy Vololonala kely bade lela intsony, fa Ravalolona-la miomana haka lanadinana eny Atsimon' Imahamasina.

Ny androto ilay nisentoan-dRaholy teo an-tokonan' ny varavarana ilay tra-no zozoro indridra, ka naanayr' ilay feon-tsodina sisy, inty Ralay mamo makanya, lanjain' ny bandro manamy toy ny biby hovonoina : feno loa mahatsiravina ny fitiansy rehetra. Tsy azo nesori-na intsony ireny, ka tratry ny andro mara-tina tency ankdony.

Laza ny alina ; tonga ny mazava : afaka ny hamatomoan-dRalay. Eo am-pafanama ny loany eo Raholy no ma-merina ilay hira naharin-tsodina ny alin' hoy !

« Mangina mangina ho aho, « Ray vorona ato an' ala ! »
« Iahzo lahzy ka tsy hangina, « Ikaky sy Neny : intsony ve no aty

« E, roy o ! »

- Hatramin' ny anio, Raholy, raiso ny tanako, tsy hanindra intsony aho - ka mamelelahy hianao noho ny hadaloko, hoy Ralay, sady niondrikia teo anatrehan ity fahana malemy noho-siheseny izy -

- Mamela anao amin' ny foko manontolo aho, ry malala, hoy kosa ny

Raha mba sendra nanarangarana tao an' effira nitsaboa-an-dRamelirivo isti-katamit'ityra ny nivononan-dRakoto han-ny ambohany an-tsodina. Ia-jo niova ny anke Maneno indi-tononkira « Ve » Ry « Ik » Ilia